

Geachte leden van de raad van de gemeente Emmen,

12 maart 2023

Van Ontzorgen naar Zorgen ...

U bent gevraagd door uw college om uw gevoelens te uiten over de inhoud van een brief dat het college van zowel de gemeente Emmen als de gemeente Coevorden op verzoek van het ministerie van Economisch Zaken en Klimaat (EZK) van wil verzenden naar EZK en wel specifiek naar Staatssecretaris Vijlbrief.

U weet dat de NAM voornemens is een nieuwe vergunning aan te vragen bij het ministerie om de wijze van oliewinning in Schoonebeek op een gewijzigde manier uit te voeren. De wijziging houdt onder andere in dat het afvalwater in zijn totaliteit geïnjecteerd gaat worden in een leeg gasveld onder Schoonebeek en directe omgeving.

De Staatssecretaris heeft in de voorgenomen herziening van de Mijnbouwwet, de zogenaamde Contourennota, aangegeven hoe het kabinet aankijkt tegen de mijnbouw in de komende periode. In zijn brief aan de Tweede Kamer d.d. 20 januari 2023 beschrijft hij deze contouren. Onderstaand een beperkt gedeelte van deze contouren.

Het wordt niet meer vanzelfsprekend dat grondstoffenwinning plaats gaat vinden met als doel 'het zoveel mogelijk benutten van de bodemschatten.' Het kabinet is daarbij tot inzicht gekomen dat de maatschappij verandert en de maatschappelijk betrokkenheid een duidelijker rol moet krijgen in het totale proces van het verlenen van toestemmingen over de mijnbouw. 'Bestuurders en bewoners moeten voldoende betrokken worden bij de vergunningverlening en de (proces)stappen zijn helder.' 'Een gebiedsproces kan hier invulling aangeven', schrijft de staatssecretaris in zijn brief.

Tevens 'stelt het kabinet voor een nieuw stelsel te ontwikkelen, waarbij het gebruik van de diepe ondergrond niet is toegestaan tenzij mijnbouwactiviteiten plaatsvinden in daarvoor als geschikt beoordeelde gebieden en als voldaan wordt aan de voorwaarden met betrekking tot veilig en verantwoord gebruik, die gesteld worden in de wet- en regelgeving (nee tenzij-principe).' 'De keuze welke mijnbouwactiviteiten in welke gebieden mogen plaatsvinden, komt tot stand in een maatschappelijk dialoog en wordt vastgelegd in het kader van het hiervoor genoemd programma voor duurzaam gebruik van de ondergrond.'

Beste raadsleden,

- Kent u de beoordeling zoals bedoeld in de Contourennota waaruit blijkt dat het gasveld Schoonebeek (op 3000m diepte) als geschikt beoordeeld gebied is aangemerkt voor de beoogde opslag van afvalwater?
- Kent u de voorwaarden met betrekking tot veilig en verantwoord gebruik, zoals gaat worden opgenomen in de nieuwe wet- en regelgeving?
- Kent u het maatschappelijk dialoog waarin de keuze welke mijnbouwactiviteiten in welke gebieden mogen plaatsvinden heeft plaatsgevonden?
- Kent u het programma voor duurzaam gebruik van de ondergrond?

Graag verzoek ik u deze vragen ook te stellen aan het college.

En dan verder met de contouren ...

'Het beoordelen van risico's moet op een begrijpelijke en transparante manier worden gedeeld. Iedereen moet er op kunnen vertrouwen dat activiteiten alleen plaatsvinden als de risico's laag genoeg zijn. Om voor een mijnbouwactiviteit een vergunning te kunnen verlenen, wordt een zorgvuldige beoordeling gemaakt van de risico's voor omwonenden, gebouwen en infrastructuur, en de nadelige effecten voor milieu en natuur die bij de betreffende vergunning kunnen

voorkomen. ... Het kabinet wil dit risicobeleid beter verankeren in de regelgeving, onder meer door het vastleggen van een veiligheidsnorm voor alle vormen van mijnbouw.'

Beste raadsleden,

- Bent u bekend met de risico's voor omwonenden, gebouwen en infrastructuur n.a.v. het voorgenomen plan van de NAM?
- Vindt u dat deze risico's op een begrijpelijke en transparante manier zijn gedeeld?
- Bent u bekend met de nadelige effecten voor milieu en natuur n.a.v. het voorgenomen plan van de NAM?
- Bent u bekend met de vast te leggen veiligheidsnorm voor mijnbouw, specifiek in de situatie van mijnbouw bestaande uit oliewinning inclusief afvalwaterinjectie in twee verschillende winningsvelden?
- Bent u bekend met de informatie die de NAM geeft, dat er kans is op aardbevingen door hun voorgenomen heropstarten van de winningsactiviteiten?
- Bent u bekend met de mate van potentiële schade die deze bevingen aan gebouwen en infrastructuur kunnen veroorzaken?

Graag verzoek ik u deze vragen ook te stellen aan het college.

Nog meer contouren ...

'Het kabinet wil vervolgens nieuwe winningsvergunningen specifiek voor winning en opslag van olie en gas, voor een kortere periode afgeven en de vergunninghouder verplichten een periodieke revisievergunning aan te vragen. Hierdoor kan tijdig bijgestuurd worden.'

Beste raadsleden,

- Kent u de huidige winningsvergunning van de NAM, voor welke periode deze is verleend en op welke wijze een eventuele periodieke evaluatie/revisie hierbij is inbegrepen?
- Kent u het huidige voornemen van de staatssecretaris voor welke periode hij de aan te vragen wijziging van deze vergunning zou willen verlenen?

Graag verzoek ik u ook deze vragen ook voor te leggen aan het college.

...

'Ook wil het kabinet de mogelijkheden verkennen om de lusten en lasten van mijnbouwactiviteiten anders te verdelen, zodat bijvoorbeeld de baten uit activiteiten die van nationaal of economisch belang zijn, deels terugvloeien naar de regio waar de activiteiten plaatsvinden.'

Beste raadsleden,

- Kent u de hoogte van de baten die naar schatting jaarlijks in de staatskas en bij de NAM zullen binnenvloeien na herstart van de oliewinning?
- Kent u de (voorgenomen) hoogte van de baten of het percentage van deze baten die terug zullen vloeien naar de regio Schoonebeek?

Graag verzoek ik u deze vragen ook voor te leggen aan het college.

De nazorg nadat oliewinning is beëindigd ...

'In het nieuwe (vergunning)stelsel dienen duidelijke regels rondom nazorg opgenomen te worden. Nazorg heeft betrekking op de periode nadat een mijnbouwwerk is opgeruimd. In de komende jaren zullen een groot aantal mijnbouwwerken opgeruimd moeten worden. Wet- en regelgeving moet invulling geven aan de randvoorwaarden: hoe gebeurt dit veilig, welke eisen worden gesteld aan monitoring, hoe lang is deze monitoring nodig en wat kan wel en niet boven afgesloten putten? ... Een belangrijk punt daarbij is dat mijnbouwbedrijven voldoende middelen moeten aanhouden om na de beëindiging alles netjes op te ruimen en nog voor een bepaalde periode te monitoren. Uw Kamer heeft de afgelopen periode op verschillende momenten hier aandacht voor gevraagd. Binnenkort stuur ik u een aparte brief over nazorg en over hoe ik met het advies van de Mijnraad over nazorg wil omgaan.'

Beste raadsleden,

- Bent u bekend met de nieuwe duidelijke regels rondom nazorg?
- In het verlengde hiervan, bent u bekend met de eisen die aan monitoring worden gesteld en hoe lang deze monitoring nodig is?
- Bent u het met mij eens dat deze duidelijke regels rondom nazorg ook bij de komende vergunningprocedure aangaande de aanvraag van de NAM de basis moeten zijn en dus voorafgaand aan de aanvraag van de NAM door het rijk vastgesteld moeten zijn?
- Bent u het met mij eens dat een vergunning niet eerder in behandeling genomen zou moeten kunnen worden, dan nadat deze duidelijke regels door het rijk zijn vastgesteld?
- Bent u het met mij eens dat er ook nog niet met omwonenden van Schoonebeek en het lokale bestuur gesproken kan worden over de invulling van nazorg voordat het rijk deze duidelijke regels heeft vastgesteld?

Graag verzoek ik u deze vragen ook voor te leggen aan het college.

En dan over schadeafhandeling.

De Staatssecretaris geeft aan dat 'het bestaan van een adequate schadeafhandeling een van de maatschappelijke randvoorwaarden is om mijnbouwactiviteiten in Nederland te laten plaatsvinden. Bijna twee jaar geleden is de Commissie Mijnbouwschade gestart met het beoordelen van schade als gevolg van gaswinning uit kleine velden. Een burger of microbedrijf hoeft niet zelf aan te tonen dat de schade is veroorzaakt door de gaswinning, de Commissie onderzoekt dit en geeft een oordeel.'

Beste raadsleden,

- Bent u bekend met het werk van de Commissie Mijnbouwschade?
- Bent u bekend met het maatschappelijk draagvlak van de onderzoeken en beoordeling van de schades door deze Commissie?
- Bent u het met mij eens dat het principe van omgekeerde bewijslast, zoals de Commissie Mijnbouwschade behoort toe te passen, in principe in qua aandragen van bewijsvoering ten gunste is van burgers en microbedrijven?
- Valt het u ook op dat het aandragen van onderzoek en de beoordeling van schade door oliewinning en daarmee de werkwijze van omgekeerde bewijslast niet valt onder de reikwijdte van deze Commissie?
- Vindt u het niet een gemis dat daardoor de burgers en microbedrijven in een gebied van oliewinning zelf verantwoordelijk zijn voor het indienen van schadeverzoeken en daarbij wel zelf moet aantonen dat een schade is veroorzaakt door oliewinning?

Graag verzoek ik u deze vragen ook voor te leggen aan het college.

Vergunningverlening en Contourennota

Bij de brief van de staatssecretaris is een bijlage gevoegd met een tabel genaamd 'Hoofdpunten vergunningenoverzicht per activiteit'. Voor oliewinning op land is in deze tabel opgenomen dat zowel het verlenen van nieuwe winningsvergunningen, het verlengen van winningsvergunningen als het uitbreiden van bestaande winningsvergunningen niet verleend zullen worden, maar juist geweigerd. De huidige wet- en regelgeving zal hierop worden aangepast.

Beste raadsleden,

- Hoe kijkt u aan tegen het huidige proces, waarbij bijvoorbeeld op 8 februari jl. door EZK aan de aanwezigen werd medegedeeld dat dit proces is bedoeld te eindigen in onder andere het verlenen van een winningsvergunning voor de NAM?

Graag verzoek ik u deze vraag ook voor te leggen aan het college.

Beste raadsleden,

Voor u ligt de concept-brief van het college aan de Staatssecretaris. Heeft u zich afgevraagd waarom het college deze brief -op verzoek van EZK- nu, juist op dit moment in het proces en in deze vorm wil versturen?

Bovenstaand vindt u slechts een aantal van de vragen die mijns inziens nog niet beantwoord kunnen worden. Ik ga er vanuit dat u de antwoorden ook niet kent. Wellicht heeft de college meer kennis van zaken, zij zitten immers elke twee weken met mede lagere overheden (zonder burgers en belangenorganisaties) in overleg met EZK en NAM om het project oliewinning Schoonebeek te bespreken. Graag vernemen wij, middels het actief openbaar maken van de verslagen, als inwoners wat hier allemaal besproken wordt, zodat wellicht de gestelde vragen wel (deels) beantwoord kunnen worden.

Ik vermoed echter dat de antwoorden überhaupt nog niet gegeven kunnen worden. De Staatssecretaris is immers nog bezig met het verder uitwerken van een nieuw (vergunning)stelsel voor onder andere de mijnbouwactiviteiten met betrekking tot de oliewinning op land, waarvan de Contourennota de voorgestelde ruggengraat is. In plaats van te wachten op een concreet vervolg hierop met bijbehorende besluitvorming door de Tweede en Eerste Kamer, wil uw college -op verzoek van het ministerie van deze Staatssecretaris- een brief sturen waarin met zoveel woorden wordt aangegeven dat niet gewacht hoeft te worden op deze uitwerking.

Het college stemt er mee in dat, in plaats van de wettelijke bestuursrechtelijke verankering van de uitwerking en de borging van de vele aspecten met betrekking tot het voorgenomen initiatief van de NAM in Schoonebeek, dit overgelaten kan worden aan de burgers van dit gebied. In plaats van een wettelijke bestuursrechtelijke verankering dus een privaatrechtelijk Afsprakenkader. Dit kader komt tot stand aan de Ontzorgtafel, waar slechts een zeer beperkte groep inwoners actief bij betrokken is.

Echter is het Gebiedsproces bestaande uit Ontzorgen, Vergunnen en Bijdragen, waarvan het college in haar brief aangeeft dat dit goed verloopt, nog nauwelijks inhoudelijk op gang gekomen. Alleen aan het onderdeel Ontzorgen wordt gepoogd structureel invulling te geven, aan de zogenaamde Ontzorgtafel, waar het bovengenoemd Afsprakenkader in concept gereed is gekomen.

Beste raadsleden,

- Bent u bekend met de inhoud van het concept Afsprakenkader, waarin onder andere afspraken zouden moeten worden gemaakt over de volgende onderwerpen: handhaving, waterverwerking, schade en monitoring?
- Bent u het met mij eens dat van dergelijke onderwerpen niet verondersteld mag worden dat burgers hierover afspraken kunnen maken met professionele organisaties en bedrijven, mede vanuit het oogpunt van een 'ongelijk speelveld'?
- Bent u het met mij eens dat dergelijk onderwerpen, niet alleen gezien de situatie in Groningen waarbij (de hoofdlijnen van) het onderzoeksrapport 'Gas boven Groningen' inmiddels als bekend mag worden verondersteld, in onze rechtstaat -gebaseerd op het trias politica- thuis hoort in een bestuursrechtelijk besluitvormingsproces en waar burgers en bedrijven in rechte tegen op behoren te kunnen komen?
- Bent u het met mij eens dat door deze handelswijze van en namens EZK de indruk wordt gewekt dat het systeemfalen, waarover in het onderzoeksrapport wordt gesproken, juist extra inhoud zal krijgen nu EZK de afspraken neer wil (laten) leggen bij haar inwoners in plaats van dat de overheid zich hiervoor inspant ter behartiging van het algemeen belang en het belang van haar inwoners?
- Bent u het met mij eens dat het college middels het versturen van deze brief bijdraagt aan het in stand houden van dit systeemfalen en u hierbij betreft middels het verzoek om het horen van 'het gevoel van de raad'?
- Bent u het met mij eens dat een vertegenwoordiging van ca. 10 ongekozen goedwillende inwoners en de diverse belangenorganisaties bij de Ontzorgtafel, waarvan de 'onafhankelijk voorzitter' op de bijeenkomst van 8 febr. jl. aan de aanwezigen van deze bijeenkomst heeft medegedeeld dat nieuwe deelname eigenlijk geen zin meer heeft omdat het Afsprakenkader in

concept als klaar is, niet representatief kan zijn voor de totale bevolking van Schoonebeek en omgeving?

- Bent u het met mij eens dat, indien eventueel afspraken privaatrechtelijk vastgelegd zouden moeten worden, deze eventuele afspraken alleen van waarde kunnen zijn, als deze breed gedeeld en gedragen door de regio tot stand zijn gekomen, zoals de Staatssecretaris dit ook zelf heeft aangegeven tijdens zijn bezoek aan de regio, en waarover de inwoners actief geïnformeerd en geraadpleegd worden?
- Bent u het met mij eens dat deze eventuele privaatrechtelijke afspraken in zijn geheel betrokken en als voorwaarden gekoppeld moeten worden aan een bestuursrechtelijk besluit?
- Bent u het met mij eens dat een stichting, als opvolger van de Ontzorgtafel, bestaande uit inwoners en overige betrokkenen, niet verantwoordelijk kunnen worden gemaakt voor het uitvoeren van deze privaatrechtelijke afspraken?

Dan nog verder over de brief van het college ...

In de brief is aangegeven, zoals ik bovenstaand heb genoemd, dat er meerdere overleggen hebben plaatsgevonden samen met de gemeente Coevorden, provincie Drenthe en waterschap Vechtstromen met EZK en NAM. Ook is aangegeven dat u als gemeente tweewekelijks met EZK en de NAM afstemt. 'In deze overleggen brengen wij onze zorgen en wensen in.'

Beste raadsleden,

- Is het bij u bekend welke zorgen en wensen door de gemeente zijn ingebracht?
- Is het bij u bekend hoe het college in het proces en de verdere uitwerking en borging deze zorgen en wensen denkt vast te leggen?
- Is het bij u bekend dat het de bedoeling is dat het Afsprakenkader door u zal worden bekrachtigd en geborgd?
- Op welke wijze denkt u de afspraken te kunnen bekrachtigen en borgen, als het college aangeeft dat de gemeente slechts een marginale rol heeft in de totale besluitvorming over de toestemmingen aan de NAM om de oliewinning te kunnen heropstarten?
- Wat denkt u welke rol u als volksvertegenwoordiger heeft of in kan nemen als er een stichting zou moeten komen om de afspraken uit het Afsprakenkader te controleren?

Graag verzoek ik u deze vragen ook voor te leggen aan het college.

Tot slot ...

Ik kijk met meer dan gemiddelde interesse naar de ontwikkelingen rondom de gaswinning in Groningen. Vrienden, kennissen, oud dorps- en streekgenoten die in een jarenlange ongewisse situatie dan wel in een jarenlange juridische strijd wachten op een (financiële) reactie van zowel de NAM als de Staat, zodat eindelijk hun huis en thuis weer hersteld kan worden. Kleine schades worden betrekkelijk snel opgelost. Soms moeten inwoners urenlang in een rij bij hun gemeentehuis staan 'te bedelen' om een relatief kleine bedrage van de NAM of Staat te kunnen ontvangen. Maar de grote schades die tevens groot menselijk leed veroorzaken, daar ontstaan de grote problemen. Hier vormt de muur van ogenschijnlijke onwil vanuit de NAM en de Staat om zaken te willen oplossen een onneembare horde. En het kabinet, met onze minister-president voorop, kijkt er naar ...

Met de Contourennota lijkt de Staatssecretaris lering te willen trekken uit een van de grootste debacles van de afgelopen decennia die de Staat haar inwoners aan doet. (Een van de debacles, want u weet immers ook dat er helaas meer speelt vanuit het rijk waardoor groot menselijk leed is ontstaan in ons land. Ook hierbij lijkt een oplossing nog vele jaren op zich te laten wachten.) Of het de Staatssecretaris lukt, dat moeten we nog zien. Maar slechter dan nu zou het toch bijna niet kunnen worden. Laten we er voor dit moment in ieder geval het beste van hopen.

Des te meer bevreemd mij de stap die uw college nu wil nemen. Juist nu de Staatssecretaris een positieve stap vooruit lijkt te willen zetten, gaat het college mee in een onbegrijpelijke versnelling van het proces rond de nieuwe vergunningen voor de NAM. Het Gebiedsproces waarover de

Staatssecretaris schrijft in zijn brief aan de Tweede Kamer, is in Schoonebeek ook opgestart. Een toevallige groep goedwillende bewoners is in relatieve stilte samen met enkele belangenorganisaties de Ontzorgtafel gestart met zowel EZK als de NAM. Het old-boys-network met kennis van zaken, te weten de NAM en de Staat, tegenover goedwillende leken op dit specifieke vakgebied. Hoezo een gelijk speelveld ...?!

Zoals gezegd is dit slechts het eerste onderdeel van het totale proces en nog lang niet afgerond. Daarbij wordt, zoals bovenstaand aangehaald, diverse aspecten die de Staatssecretaris in de nieuwe wet- en regelgeving bestuursrechtelijk wil borgen, nu beoogd in een privaatrechtelijk Afsprakenkader vast te leggen, waarvoor een stichting van inwoners de verantwoordelijkheid krijgt. Wederom het old-boys-network tegen de leken indien er zaken mis gaan?

Beste raadsleden,

- Bent u het met mij eens dat het Gebiedsproces nog lang niet is afgerond?
- Bent u het met mij eens dat slecht alleen het eerste deel van dit spoor, de Ontzorgtafel, een start heeft gemaakt?
- Bent u het met mij eens dat zowel het vergunningenspoor als het bijdragenspoor nog zo goed als opgestart moeten worden en het ontzorgen hierop ook betrekking heeft?
- Bent u het met mij eens dat het zodoende voorbarig is dat het college spreekt van het goed kunnen borgen van zorgen en belangen van omwonenden van Schoonebeek in dit Gebiedsproces, bestaande uit zowel ontzorgen, vergunnen als bijdragen, terwijl vooralsnog met name aandacht is gegeven aan het spoor ontzorgen?
- Bent u het met mij eens dat alle afspraken met de NAM überhaupt niet in een privaatrechtelijk, maar in een bestuursrechtelijk besluit vastgelegd moeten worden?

Neem uw rol ...

U heeft waarschijnlijk ook het debat in de commissie van de gemeente Coevorden over dezelfde brief gevolgd. De raadsleden waren meer dan kritisch op het proces en de inhoud van de concept-brief. Zij hebben getracht de bewoners te vertegenwoordigen en te ontzorgen. Conclusie was echter dat de wethouder met wellicht enige aanpassingen de brief alsnog spoedig zal versturen. Daarbij was hij wel bereid 'om de raad daarvan een afschrift te sturen'.

Beste raadsleden van Emmen, dit laat u zich toch niet gebeuren. Het gevoel van de raad zal toch meer kunnen inhouden dan: "Dank voor uw inbreng, wij gaan over tot de orde van de dag."? Gebruik alstublieft uw democratisch recht, pols zelf of laat de mening van de omwonenden van Schoonebeek polsen, zorg voor een gelijk speelveld tussen omwonenden en NAM en Staat en borg de afspraken zoals we dit in onze rechtstaat op bestuursrechtelijke wijze gewend zijn.

Met andere woorden:

Zorg ervoor dat deze concept-brief niet nu, niet in deze vorm en qua inhoud niet in deze strekking verstuurd gaat worden. Probeer hierop grip te krijgen. En als het college deze brief wel namens hen gaat versturen? Zorg er dan voor dat u een eigen brief namens de gemeente verstuurd, waarin onder andere bovenstaande passend verwoord wordt.

Ik dank u voor het lezen van deze brief en wens u veel wijsheid toe in het nemen van de juiste beslissingen waarbij de belangen van de inwoners van Schoonebeek duidelijk en passend meegewogen worden.

Met vriendelijke groet,

Sympathisant Stop Afvalwater Schoonebeek

